

Presidència de la Generalitat

LLEI 9/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat, de modificació de la Llei 4/1998 del patrimoni cultural valencià
[2017/3091]

Sia notori i manifest a tots els ciutadans i totes les ciutadanes que Les Corts han aprovat i jo, d'acord amb el que estableixen la Constitució i l'Estatut d'Autonomia, en nom del rei, promulgue la llei següent:

PREÀMBUL

L'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana, en l'article 31, atribueix a la Generalitat competència exclusiva sobre el patrimoni històric, artístic, monumental, arquitectònic i arqueològic, sense perjudici de la reserva de competència en favor de l'Estat establida per l'article 149.1.28 de la Constitució espanyola.

Així mateix, l'article 46 del text constitucional disposa que els poders públics garantiran la conservació i promouran l'enriquiment del patrimoni històric, cultural i artístic dels pobles d'Espanya i dels béns que l'integren, siga quin siga el règim jurídic i la titularitat. Amb aquesta finalitat i, en l'exercici de les seues competències, les Corts van aprovar la Llei 4/1998, d'11 de juny, de la Generalitat Valenciana, del patrimoni cultural valencià (DOCV 18.06.1998), en la qual no es preveu la protecció de les construccions civils i militars de la Guerra Civil.

Aquests elements i conjunts constructius tenen un important valor patrimonial, com a mostra notable de l'enginyeria militar i com a espais privilegiats de la memòria de la guerra. Testimonis de la nostra història, són un element integrant del nostre patrimoni històric i cultural. Per a la seua construcció va ser necessària la intervenció d'arquitectes, obrers, fusters, picapedrers, voluntaris sindicals, presos i reemplaçats de l'anomenada quinta del sac, tots ells i elles protagonistes d'una tragèdia que no ha de repetir-se.

Els vestigis arqueològics de la Guerra Civil són una eina fonamental de recuperació dels esdeveniments del passat per a les generacions futures, que podran tenir una aproximació més fidedigna als fets, a partir d'aquests testimoniatges patrimonials de la nostra història més recent.

Amb freqüència aquests elements patrimonials apareixen en el territori relacionats amb altres elements paisatgístics, històrics i arqueològics que coincideixen en el mateix espai físic, la qual cosa podria contribuir en el futur a la consecució d'un eix cultural, amb un enorme potencial de gran valor, per a l'oci i el turisme, i que permet alhora contribuir a la consolidació d'una cultura de la pau entre els i les joves.

La protecció d'aquests béns patrimonials pot ser el punt de partida per a publicar i publicitar un inventari que permeta assegurar-ne la protecció i difondre'ls potenciant el turisme cultural, tant en el vessant paisatgísticonatural com històric.

La societat valenciana, com a mostra de maduresa democràtica, assisteix al despertar d'una consciència de respecte cap a tots els vestigis de la Guerra Civil i cap a les persones que un dia, obligats o voluntaris, van treballar, van combatre i, una part important d'ells, van morir en aquests llocs avui oblidats. Fruit aquest despertar és la legítima aspiració al fet que el patrimoni bèl·lic de la Comunitat Valenciana adquireisca l'estatus de normalitat que té en altres països d'Europa i aconseguisca una entitat patrimonial reconeguda perquè fomenti la reconciliació de tots els valencians i les valencianes amb el nostre passat històric.

És temps d'intervenir i recuperar un patrimoni que és referent històric i social per a les generacions futures, com a exemple del que no ha de tornar a succeir a Espanya, i per una cultura de la pau.

Per la seua importància històrica i cultural es considera fonamental la protecció dels aeròdroms, refugis, trinxeres simples o compostes, trinxeres simulades, parapets, polvorins, rases de tirador i per a morter, canals de comunicació, observatoris, llocs de comandament, elements de resistència blindats (nius de metralladores, llocs de tirador, casamates, búnquers o fortins), basses per a refrigeració, abrics per a tropa, magatzems subterranis, galeries subterrànies, refugis, memorials i tots

Presidencia de la Generalitat

LEY 9/2017, de 7 de abril, de la Generalitat, de modificación de la Ley 4/1998, del patrimonio cultural valenciano
[2017/3091]

Sea notorio y manifiesto a todos los ciudadanos y todas las ciudadanas que Les Corts han aprobado y yo, de acuerdo con lo establecido por la Constitución y el Estatuto de Autonomía, en nombre del rey, promulgo la siguiente ley:

PREÁMBULO

El Estatuto de autonomía de la Comunitat Valenciana, en el artículo 31, atribuye a la Generalitat competencia exclusiva sobre el patrimonio histórico, artístico, monumental, arquitectónico y arqueológico, sin perjuicio de la reserva de competencia en favor del Estado establecida por el artículo 149.1.28 de la Constitución española.

Asimismo, el artículo 46 del texto constitucional dispone que los poderes públicos garantizarán la conservación y promoverán el enriquecimiento del patrimonio histórico, cultural y artístico de los pueblos de España y de los bienes que lo integran, cualquiera que sea su régimen jurídico y su titularidad. Con esta finalidad y, en el ejercicio de sus competencias, Les Corts aprobaron la Ley 4/1998, de 11 de junio, de la Generalitat Valenciana, del patrimonio cultural valenciano (DOCV 18.06.1998), en la que no se contempla la protección de las construcciones civiles y militares de la Guerra Civil.

Estos elementos y conjuntos constructivos tienen un importante valor patrimonial, como muestra notable de la ingeniería militar y como espacios privilegiados de la memoria de la guerra. Testigos de nuestra historia, son un elemento integrante de nuestro patrimonio histórico y cultural. Para su construcción fue necesaria la intervención de arquitectos, obreros, carpinteros, picapedreros, voluntarios sindicales, presos y reemplazados de la llamada quinta del saco, todos ellos y ellas protagonistas de una tragedia que no debe repetirse.

Los vestigios arqueológicos de la Guerra Civil son una herramienta fundamental de recuperación de los acontecimientos del pasado para las generaciones futuras, que podrán tener una aproximación más fidedigna a los hechos, a partir de estos testimonios patrimoniales de nuestra historia más reciente.

Con frecuencia estos elementos patrimoniales aparecen en el territorio relacionados con otros elementos paisajísticos, históricos y arqueológicos que coinciden en el mismo espacio físico, lo cual podría contribuir en el futuro a la consecución de un eje cultural, con un enorme potencial de gran valor, para el ocio y el turismo, y que permite al mismo tiempo contribuir a la consolidación de una cultura de la paz entre los y las jóvenes.

La protección de estos bienes patrimoniales puede ser el punto de partida para publicar y publicitar un inventario que permita asegurar la protección de estos y difundirlos potenciando el turismo cultural, tanto en su vertiente paisajístico-natural como histórica.

La sociedad valenciana, como muestra de madurez democrática, asiste al despertar de una conciencia de respeto hacia todos los vestigios de la Guerra Civil y hacia las personas que un día, obligados o voluntarios, trabajaron, combatieron y, una parte importante de ellos, murieron en esos lugares hoy olvidados. Fruto de este despertar es la legítima aspiración al hecho de que el patrimonio bélico de la Comunitat Valenciana adquiera el estatus de normalidad que tiene en otros países de Europa, consiguiendo una entidad patrimonial reconocida para que fomente la reconciliación de todos los valencianos y las valencianas con nuestro pasado histórico.

Es tiempo de intervenir y recuperar un patrimonio que es referent històric i social para las generaciones futuras, como ejemplo de lo que no debe volver a suceder en España, y por una cultura de la paz.

Por su importancia histórica y cultural se considera fundamental la protección de los aeródromos, refugios, trincheras simples o compuestas, trincheras simuladas, parapetos, polvorines, zanjas de tirador y para mortero, canales de comunicación, observatorios, lugares de mando, elementos de resistencia blindados (nidos de ametralladoras, lugares de tirador, casamatas, búnkeres o fortines), balsas para refrigeración, abrigos para tropa, almacenes subterráneos, galerías subterráneas, refugios,

els elements constructius relacionats amb l'arquitectura militar d'aquest conflicte.

Des de l'adveniment de la democràcia, la recuperació del patrimoni material de la Guerra Civil a la Comunitat Valenciana és una reivindicació històrica de nombrosos agents socials. Larga és la relació de les iniciatives d'associacions ciutadanes, culturals i ecologistes, i diverses les actuacions parlamentàries, relacionades amb la protecció del patrimoni de la Guerra Civil a la Comunitat Valenciana.

La disposició addicional cinquena de la Llei 4/1998, del patrimoni cultural valencià, es va introduir per la Llei 5/2007, de 9 de febrer (DOCV de 13.02.2007), que modifica la Llei 4/1998 i, entre altres qüestions, introdueix la disposició addicional cinquena amb la redacció següent:

«Reconeixement legal de béns immobles de rellevància local, en atenció a la seua naturalesa patrimonial

Tenen la consideració de béns de rellevància local, i amb esta denominació hauran de ser inclosos en els respectius catàlegs de béns i espais protegits, les següents categories d'elements arquitectònics: els nuclis històrics tradicionals, així denominats conforme a la legislació urbanística, els "pous o caves de neu" o neveres, les ximenes de tipus industrial construïdes de rajola anteriors al 1940, els antics molins de vent, les barraques tradicionals de la comarca de l'Horta de València, les llotges i sales comunals anteriors al segle XIX, l'arquitectura religiosa anterior a l'any 1940 incloent-hi els calvaris tradicionals que estiguen concebuts autònomament com a tals, i els panells ceràmics exteriors anteriors a l'any 1940.

No obstant això, mitjançant una resolució de la conselleria competent en matèria de cultura, es podrà exceptuar este reconeixement per a elements que, analitzats singularment, no acrediten reunir valors culturals suficients per a la seua inclusió en l'Inventari General del Patrimoni Cultural Valencià.»

La Llei 10/2012, de 21 de desembre, de mesures fiscals, de gestió administrativa i financera, i d'organització (DOCV 27.12.2012), en la pàgina 36652, modifica la redacció anterior i suprimeix la referència als nuclis històrics tradicionals, així denominats conforme a la legislació urbanística. Aquesta protecció, però, ha de recuperar-se per a parar la destrucció dels elements urbanístics dels nostres pobles i ciutats.

Aquesta reforma afectarà també la redacció dels articles 45.2, 57 i 89 de la Llei 4/1998, del patrimoni cultural valencià.

És per tot això que s'acorda la modificació dels articles 45.2, 57, 89 i la disposició addicional cinquena de la Llei 4/1998, del patrimoni cultural valencià, que quedaran redactats de la forma següent:

Article 1

Es modifica l'article 45.2 de la Llei 4/1998 i s'hi afegeix, al final, el text següent:

Els ajuntaments afectats per les diferents declaracions de béns d'interès cultural en rebran complida informació oficial.

Article 2

Es modifica l'article 57 de la Llei 4/1998 i s'hi afegeix, al final, el text següent:

Els ajuntaments afectats per les declaracions de béns immaterials del patrimoni de tot tipus en rebran complida informació oficial.

Article 3

Es modifica l'article 89 de la Llei 4/1998, que queda redactat de la manera següent:

La Generalitat valenciana atorgarà anualment, mitjançant una ordre de la conselleria competent en l'àrea de cultura, el títol de protector o protectora del patrimoni a les persones, empreses, entitats privades i corporacions que es distingisquen en activitats de conservació, protecció i enriquiment del patrimoni cultural valencià. Les persones beneficiàries d'aquest reconeixement podran emprar aquest títol en totes les manifestacions pròpies de la seua activitat.

Article 4

Es modifica la disposició addicional cinquena pel text següent:

memoriales y todos aquellos elementos constructivos relacionados con la arquitectura militar de este conflicto.

Desde el advenimiento de la democracia, la recuperación del patrimonio material de la Guerra Civil en la Comunitat Valenciana es una reivindicación histórica de numerosos agentes sociales. Larga es la relación de las iniciativas de asociaciones ciudadanas, culturales y ecologistas, y diversas las actuaciones parlamentarias, relacionadas con la protección del patrimonio de la Guerra Civil en la Comunitat Valenciana.

La disposición adicional quinta de la Ley 4/1998, del patrimonio cultural valenciano, se introdujo por la Ley 5/2007, de 9 de febrero (DOCV de 13.02.2007), que modifica la Ley 4/1998 y, entre otras cuestiones, introduce la disposición adicional quinta con la siguiente redacción:

«Reconocimiento legal de bienes inmuebles de relevancia local, en atención a su naturaleza patrimonial

Tienen la consideración de bienes inmuebles de relevancia local, y con esta denominación deberán ser incluidos en los respectivos catálogos de bienes y espacios protegidos, las siguientes categorías de elementos arquitectónicos: los núcleos históricos tradicionales, así denominados conforme a la legislación urbanística, los "pous o caves de neu" o neveras, las chimeneas de tipo industrial construidas de ladrillo anteriores a 1940, los antiguos molinos de viento, las barracas tradicionales de la comarca de l'Horta de Valencia, las lonjas y salas comunales anteriores al siglo XIX, la arquitectura religiosa anterior al año 1940 incluyendo los calvarios tradicionales que estén concebidos autónomamente como tales, y los paneles cerámicos exteriores anteriores al año 1940.

No obstante, mediante resolución de la conselleria competente en materia de cultura, se podrá exceptuar este reconocimiento para elementos que, analizados singularmente, no acrediten reunir valores culturales suficientes para su inclusión en el Inventario General del Patrimonio Cultural Valenciano.»

La Ley 10/2012, de 21 de diciembre, de medidas fiscales, de gestión administrativa y financiera, y de organización (DOCV 27.12.2012), en la página 36652, modifica la redacción anterior suprimiendo la referencia a los núcleos históricos tradicionales, así denominados conforme a la legislación urbanística. Esta protección, sin embargo, debe recuperarse para parar la destrucción de los elementos urbanísticos de nuestros pueblos y ciudades.

La presente reforma afectará también a la redacción de los artículos 45.2, 57 y 89 de la Ley 4/1998, del patrimonio cultural valenciano.

Es por todo ello que se acuerda la modificación de los artículos 45.2, 57, 89 y la disposición adicional quinta de la Ley 4/1998, del patrimonio cultural valenciano, que quedará redactada de la siguiente forma:

Artículo 1

Se modifica el artículo 45.2 de la Ley 4/1998 añadiendo, al final, lo siguiente:

Los ayuntamientos afectados por las diferentes declaraciones de bienes de interés cultural recibirán cumplida información oficial sobre estas.

Artículo 2

Se modifica el artículo 57 de la Ley 4/1998 añadiendo, al final, lo siguiente:

Los ayuntamientos afectados por las declaraciones de bienes inmateriales del patrimonio de todo tipo recibirán cumplida información oficial de estas.

Artículo 3

Se modifica el artículo 89 de la Ley 4/1998, que quedará redactado de la siguiente manera:

La Generalitat valenciana otorgará anualmente, mediante una orden de la conselleria competente en el área de cultura, el título de protector o protectora del patrimonio a las personas, empresas, entidades privadas y corporaciones que se distinguen en actividades de conservación, protección y enriquecimiento del patrimonio cultural valenciano. Las personas beneficiarias de este reconocimiento podrán emplear este título en todas las manifestaciones propias de su actividad.

Artículo 4

Se modifica la disposición adicional quinta por el siguiente texto:

Tenen la consideració de béns immobles de rellevància local, i amb aquesta denominació hauran de ser inclosos en els respectius catàlegs de béns i espais protegits, les categories d'elements arquitectònics següents:

1. Els nuclis històrics tradicionals. Aquests espais urbans, que es delimitaran en l'ordenació urbanística de cada municipi, es caracteritzen per compondre agrupacions diferenciades d'edificacions que conserven una trama urbana, una tipologia diferenciada o una silueta històrica característica.

Els municipis en el terme dels quals no hi haja cap nucli urbà que responga a aquestes característiques hauran de sol·licitar-ne l'exclusió fundada, conforme al punt 4 d'aquesta disposició addicional.

2. Els pous o caves de neu o neveres, les xemeneies de tipus industrial construïdes de rajola anteriors a 1940, els forns de calç, els antics molins de vent i els antics molins d'aigua, els rellotges de sol anteriors al segle XX, les barraques tradicionals pròpies de les hortes valencianes, les llotges i sales comunals anteriors al segle XIX, els panells ceràmics exteriors anteriors a 1940, l'arquitectura religiosa inclosos els calvaris tradicionals que estiguen concebuts autònomament com a tals, així com els elements decoratius i béns mobles relacionats directament amb el bé patrimonial que cal protegir.

3. El patrimoni històric i arqueològic civil i militar de la Guerra Civil a la Comunitat Valenciana, a més dels espais singulars rellevants i històrics de la capitalitat valenciana, com tots aquells edificis que s'utilitzaren de seu del govern de la República, a més dels espais rellevants que van utilitzar personatges importants de la nostra història durant el període de guerra de 1936 a 1939. Tots aquests immobles han d'estar construïts amb anterioritat a l'any 1940.

En relació amb aquest patrimoni històric i arqueològic de la Guerra Civil, sense perjudici del seu reconeixement legal de bé de rellevància local a l'entrada en vigor d'aquesta llei, la conselleria competent en matèria de cultura, amb la col·laboració de la Junta de Valoració de Béns, haurà d'executar un inventari específic d'aquests béns en el qual es diferenciarà explícitament entre béns protegits i béns que sols cal documentar, conforme a la relativa importància patrimonial. Així com els llocs de la memòria, que passaran a ser documentats per la seua importància històrica.

4. No obstant això, mitjançant una resolució de la conselleria competent en matèria de cultura, es podrà exceptuar aquest reconeixement per a elements que, analitzats singularment, no acrediten reunir valors culturals suficients per a ser inclosos en l'Inventari General del Patrimoni Cultural Valencià.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL

Única

Es revisarà la redacció sencera de la Llei 4/1998, per tal d'introduir-hi el llenguatge inclusiu.

Per tant, ordene que tots els ciutadans i totes les ciutadanes, tribunals, autoritats i poders públics als quals pertoque, observen i facen complir esta llei.

València, 7 d'abril de 2017

EL PRESIDENT DE LA GENERALITAT
Ximo Puig i Ferrer

Tienen la consideración de bienes inmuebles de relevancia local, y con esta denominación deberán ser incluidos en los respectivos catálogos de bienes y espacios protegidos, las siguientes categorías de elementos arquitectónicos:

1. Los núcleos históricos tradicionales. Estos espacios urbanos, que se delimitarán en la ordenación urbanística de cada municipio, se caracterizan por componer agrupaciones diferenciadas de edificaciones que conservan una trama urbana, una tipología diferenciada o una silueta histórica característica.

Los municipios en cuyo término no exista ningún casco urbano que responda a estas características deberán solicitar su exclusión fundada, conforme al punto 4 de esta disposición adicional.

2. Los pozos o cavas de nieve o neveras, las chimeneas de tipo industrial construidas de ladrillo anteriores a 1940, los hornos de cal, los antiguos molinos de viento y los antiguos molinos de agua, los relojes de sol anteriores al siglo XX, las barracas tradicionales propias de las huertas valencianas, las lonjas y salas comunales anteriores al siglo XIX, los paneles cerámicos exteriores anteriores a 1940, la arquitectura religiosa incluyendo los calvarios tradicionales que estén concebidos autónomamente como tales, así como los elementos decorativos y bienes muebles relacionados directamente con el bien patrimonial a proteger.

3. El patrimonio histórico y arqueológico civil y militar de la Guerra Civil en la Comunitat Valenciana, además de los espacios singulares relevantes e históricos de la capitalidad valenciana, como todos aquellos edificios que se utilizaron de sede del gobierno de la República, además de los espacios relevantes que utilizaron personajes importantes de nuestra historia durante el período de guerra de 1936 a 1939. Todos estos inmuebles deben estar contruidos con anterioridad al año 1940.

En relación con este patrimonio histórico y arqueológico de la Guerra Civil, sin perjuicio de su reconocimiento legal de bien de relevancia local a la entrada en vigor de esta ley, la conselleria competente en materia de cultura, con la colaboración de la Junta de Valoración de Bienes, deberá ejecutar un inventario específico de estos bienes en el que se diferenciará explícitamente entre bienes protegidos y bienes solo a documentar, conforme a su relativa importancia patrimonial. Así como los lugares de la memoria, que pasarán a ser documentados por su importancia histórica.

4. No obstante, mediante una resolución de la conselleria competente en materia de cultura, se podrá exceptuar este reconocimiento para elementos que, analizados singularmente, no acrediten reunir valores culturales suficientes para su inclusión en el Inventario General del Patrimonio Cultural Valenciano.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL

Única

Se revisará la redacción entera de la Ley 4/1998, para introducir el lenguaje inclusivo.

Por tanto, ordeno que todos los ciudadanos y todas las ciudadanas, tribunales, autoridades y poderes públicos a los que corresponda, observen y hagan cumplir esta ley.

València, 7 de abril de 2017

EL PRESIDENT DE LA GENERALITAT
Ximo Puig i Ferrer